

D E
andere
FILM

HET
KWADDE
DOG

CINÉCLUB

15 mei '90

ROLAND LETHEM

LE SEXE ENRAGE

1970
21'

"De prostitutie dient de anarchistische revolutie. Om te leven, om te overleven, moet men de bourgeoisie vernietigen. Tegenover een dolrazende seks verliest de bourgeois zijn "waardigheid", is hij niet meer dan een wit muisje..."

La plus curieuse personnalité de notre cinéma parallèle. Roland Lethem jouit d'une assez grande réputation à l'étranger, du moins parmi les expérimentalistes. Parfois surréalistes, toujours provocateurs, ses films font la joie des festivaliers : *La double insomnie* (1964), *Lili au lit* (1965), *La ballade des amants maudits* et *Les souffrances d'un œuf meurtri* (1967), *La fée sanguinaire* (1968), *L'oiseau rare* (1969), *Le sexe enragé* (1970), *Le vampire de la cinémathèque* et le long métrage *Bande de cons* (1971) suscitent pas mal de grincements de dents. Lethem s'en trouve ravi.

PAUL DAVAY - 'CINEMA DE BELGIQUE'

The real peaches though, are the films of Roland Lethem, an anarchist who operates in the context of the New Surrealism. *Le Sexe Enragé* and *La Fée Sanguinaire* are among the most powerfully revolutionary works ever made, combining social comment, a haunting sense of utter evil and a brute, confounding eroticism, with images and suggestions of great tenderness, humor and beauty. (John Du Cane - Time Out - 21.2.71)

Par ailleurs, Roland Lethem, avec '*Le Sexe Enragé*', faisait la preuve de son équilibre. Le goût de la provocation et la frénésie charnelle ne se sont nullement apaisées, mais servent et utilisent aujourd'hui une forme plus ample et mieux dominée. (Louis Seguin - Positif n°118 - 1970)

Bovendien getuigt de film van Lethem van zo een slechte smaak dat alleen al het riskeren van een censuur een te grote eer zou betekenen voor die film... (Rastelli, "Studio" Leuven - De Standaard - 28/30.9.70)

Pas si enragé que ça, en fait, ce court métrage présente de grandes qualités techniques et artistiques. (D.D. - Nice-Matin - 25.4.70)

De jongste realisatie van Lethem is ook weer geen hoogvlieger, maar staat waar het onderwerp betreft (seks) en techniek wel op internatiokaal peil in het undergroundgenre. (L. Tappeniers - Het Laatste Nieuws - 16.4.70)

Farfelu, incohérent, le film défend l'idée selon laquelle la prostitution sert la révolution anarchiste pour détruire la bourgeoisie. Il nous a semblé quant à nous, que si révolution il y avait, le film de Roland Lethem servira d'argument à la bourgeoisie pour l'étouffer dans l'œuf... Tant il est vrai que pareil étalage de vulgarité et de pornographie ne peut être utile à quelque cause que se soit! (B.L. - Le Peuple - 16.4.70)

C'est le pré-générique choc d'un film de Roland Lethem dont le titre annonce explicitement le contenu. Question cinéma, c'est sans aucun doute ce qu'on a fait de plus saisissant et de plus grande classe chez nous (et même dans pas mal de pays voisins ou éloignés) en matière d'underground érotico-intellectuel. (Pourquoi Pas n°2697 - 6.8.70)

Lethem is undoubtedly a potent force in the new independent cinema and his work is very much in the tradition of Bunuel, Dali and Cocteau. But there is no element of plagiarism: the ideology, the politics, the inspiration and the symbols are totally original. (Peter Bloch - Program of the New Cinema Club London - 1971)

▲ De subversieve cineast probeert altijd nog een stap verder te gaan dan zijn vurigste volgelingen. Mensen die de afbeelding van het manlijk geslachtsdeel aanvaarden, zullen misschien terugdeinzen voor deze speciale combinatie - een exemplaar uit de privéverzameling van een anarchistische fee die er haar specialiteit van maakt allerlei soorten leiders te castreren. Plotseling zullen er vragen rijzen van 'waar de grenzen liggen', van 'goede smaak', en zelfs van 'politieke opportuniteit' - wat er alleen maar op wijst dat hier een nieuw taboe wordt blootgelegd (Roland Lethem, '*La fée sanguinaire*').

AMOS VOGEL -

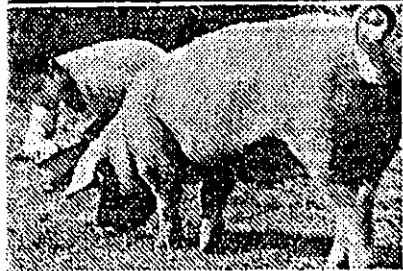
'DE FILM ALS TADDE SPEKER'

in A.M.V.C.
minderbroederstraat 22
2000 Antwerpen

Info en reserv. 03/2368259

D E
andere
FILM

03/2341640

werkelijkheid. Soms gaat de kunstzinnige opzet zo ver, dat men niet alleen van filmkunst maar van kunstfilm moet gaan spreken (zeker wanneer er iets „gezegd“ wordt in ongewone vormen). Hetgeen overigens niet betekent dat een abstracte of symbolische film minder betrekking op de of één werkelijkheid heeft dan een documentaire. Integendeel vaak.

Het bezwaar tegen zo'n keuringsrapport anno 1975 (het lijkt wel of we het over een vorige eeuw hebben) is dat het uitgaat van de veronderstelling dat het platte, anekdotische, „documentaire“ zien iets meer zou zijn dan een eerste, onbeholpen indruk. Ten aanzien van Vase de nocés is het een onjuiste, zelfs valse benadering, want er wordt gedaan alsof het inderdaad een film is waarin een jongeman met een varken neukt en vader wordt van drie schattige biggetjes. Wat heet beestachtig of wreed tegenover beesten? De mens als een varken beschouwen is een niet ongebruikelijke voorstelling. Bekommernis, gezelligheid, of liefde uitdrukken in copulatie wordt zelfs door het blad van de Evangelische Omroep deze week nog als een genade van God beschouwd. Mits het maar, en daar draait zoiets als normering om het in een vooropgezet raam geschiedt. Maar juist de kunst is het te doen om kaders te doorbreken en vooral in experimenten en excessieve, symbolische vormen een bepaalde waarde of werkelijkheid in de pure, en daarom bijna per definitie „onwerkelijke“ kern te laten zien.

Thierry Zeno provoceert het excès en wil via het oppervlakkige beeld van een gespeelde situatie een geestelijk beeld in de toeschouwer aantasten, uit z'n evenwicht halen. Eerder dan over het vreten van uitwerpselen en het copuleren van een man en een varken gaat Vase de nocés over ontbinding, dood en de problemen en onmogelijkheid van een Liefde die buiten de geijkte paden gaat. Type-rend voor de aard van de film is, dat hij op geen enkele manier past in een theater waar het gebruikelijk vertier bestaat uit pornografie, maar alleen in een bioscoop, waar de kunstfilm nog af en toe een kans op vertoning heeft.

Vase de nocés is géén lekkere film, wel een pure en zeer individuele creatie die zijn kwaliteit ontleent aan iets dat verder reikt dan het eerste gezicht. Hetgeen niet de gewoonte is. In het algemeen willen er nog wel eens mensen met gevoelens van onpasselijkheid de zaal uitlopen. De oppervlaktebeelden wekken irritatie (in het keuringsrapport komt bijvoorbeeld een term als goor voor, wat nauwelijks past in een emotionele beschrijving), maar misschien gaat de prikkeling verder dan deze oppervlakte en raakt Thierry Zeno iets wat dieper ligt.

Zelf beweert hij dat de reactie van de keuring zaliger gedachtenis ook niet om de copulaties, de wreedheid en de goorheid ging maar om het doodstaboe dat hij probeert te doorbreken. Geniaal lijkt me wat te ver gaan, maar een talent is deze Belgische kunstenmaker wel.

Peter van Bueren

XIV°

semaine internationale de la critique française

vingt-huitième festival international du film

cannes 1975

« Malheur à celui par qui le scandale arrive », mais tout est pur aux purs. Comme Vase de Noces est à la S.I.C. 75, toutes proportions gardées, ce que La Grande Bouffe a été au Festival 73, quelques précautions de style ne sont pas superflues. Et tout d'abord cette recommandation qui s'adresse aux spectateurs hypersensibles : loyalement, je leur déconseille de voir ce film, qui risque de les choquer au sens la plus physiologique du terme. Cela dit, les éventuels censeurs moraux feront bien, une fois de plus, de faire leur examen de conscience avant de crier au scandale car c'est par eux que le scandale, si scandale il y a, risque d'arriver.

Ce film de Thierry Zeno est en effet d'une pureté et d'une rigueur qui sont à la mesure de son audace et qui ne devraient laisser place à aucune ambiguïté, à aucun malentendu. Le protagoniste de Vase de Noces engrosse une truie, qui lui donne trois porcelets, il les nourrit, puis les tue, la truie se jette à l'eau et lui se suicide. Ce trop bref résumé concentre à l'excès un effet de choc que le film neutralise et distancie par une constante pratique de l'ellipse et par un refus absolu de la facilité. La réalisation est d'ailleurs plus proche de l'objectivité glaciale du reportage que des prestiges trompeurs du spectacle.

Et s'il faut parler de zoophilie, on évoquera François d'Assise et ses petits oiseaux bien plus que King Kong et sa belle Américaine. Dieu sait quelles formes peut prendre l'amour fou, mais il s'agit moins ici de romanesque insolite que d'analyse au scalpel d'un cas de détournement des sens et du sens commun : cela relève du projet surréaliste plus que de la pathologie et le souvenir d'Un Chien Andalou éclate par instants avec une force irrésistible. Mais l'ethnologie vient également au secours de la fable car les comportements inhabituels du protagoniste s'enracinent dans une tradition mythique primitive : les fonctions organiques retrouvent leur valeur originelle, et les comportements animaux nous obligent à une modeste de mammifères. Ce film brûlant et pudique nous rappelle que la destinée de l'homme peut n'être pas très loin de la condition inhumaine.

Marcel MARTIN.

... Now Knokke is in Flanders, the country of Hieronymous Bosch, so one shouldn't be too surprised by anything - not when our hero eats his own excrement, when he rips off a chickens head, or when he tries desperately to fitt a dolls head onto that of a pigeon. But as in Bosch, there is a religious context, here underlined by the sound track (there is no dialogue) which consists largely of music by Perotinus and Monteverdi. We are sinners all, and perhaps our hero is meant to be exemplary. Is there an influence of Pasolini here? The detractors of the film were sure there was. In spite of the repulsive subject matter, in spite of the fact that one never quite knew what was getting at, one remained completely fascinated for the film's eighty-one minutes. "The novel, oh dear yes, the novel tells a story", sighed E.M. Foster; and so does the feature film. And Zeno knows how to tell a story, even if it is meant as a journey to the end of the night, as a mystical allegory, or a new version of the Temptations of St. Anthony. And his co-scriptwriter and actor Dominique Gamy makes the hero both believable and continuously fascinating, continuously disquieting. Zeno is twenty-four years old and this is his first feature: it's a real achievement.

Richard Roud

Vlak voordat de filmkeuring verdween, kreeg de Belgische film Vase de nocés het predikaat ontoelaatbaar, omdat daarin dingen te zien zijn die „volgens de in Nederland nog bestaande normen van goede zeden“ niet gedoogd konden worden. Want, aldus het keuringsrapport in 1975: „Deze film, met als hoofdthema de samenleving op een vervallen boerderij van een jongeman met een zeug (varken) toont diverse copulatiescènes tussen beiden, de wreedheden met dieren en vele gore taferelen.“

Om de anekdotische samenvatting nog even af te ronden: de betreffende jongeman wordt verliefd op de zeug, paart met haar, wordt de vader van drie biggetjes. Hij probeert voor zijn „kinderen“ te zorgen, maar vermoordt ze omdat zij geen geduld genoeg heeft. De zeug is zo bedroefd dat zij zichzelf verdrinkt. De jongeman is daar op zijn beurt zo kapot van, dat hij probeert zich met zijn geliefde te begraven. Dat lukt niet en hij hangt zich dan op.

Let wel: dit is een anekdotische beschrijving, het oppervlakkige verhaal van wat op diverse filmfestivals als een kunstwerk is beschouwd. Vase de nocés heet de film, hetgeen iets betekent als „bruidstrog“ of zo. Het is wat vorm en inhoud betreft een typische kunstfilm en kan daarom niet zomaar, nee helemaal niet, vanuit een anekdotische beschrijving bekeken worden. Beschrijf een schilderij van Appel: „Men ziet kleurrijke klodders verf die de indruk wekken op een willekeurige manier op een stuk linnen te zijn gesmeten.“ Beschrijf een allegorie, beschrijf een abstract denkbeeld, beschrijf een symbool, een apologie. Het gaat niet, het mag niet.

Vase de nocés is een film waarvan de Belgische maker Thierry Zeno met reden zegt: „In film leeft men buiten het normale leven. Er wordt verder in gegaan dan in het normale leven van alledag. Men ziet wel degelijk een mens, maar het verschil tussen de film en het leven is, dat het in wezen om de schaduw van een mens gaat. Zie daarom de personage meer als een idee dan als een lichaam. Dan ben je buiten de criteria van het leven.“ Zo'n opvatting geldt voor veel films natuurlijk, wanneer zij verder gaan dan de strikte anekdote. Iedere film is een schaduw van het leven, meestal een verschoning van de werkelijkheid en vaak niet zo ver gaand, dat het schijnbare-erg afwijkt van het-geen je om je heen ziet gebeuren. Iedere film is daarom, hoe „documentair“ ook, een vertekening van de